

Skördeprognos för spannmål och oljeväxter 2006

Crop production forecast for cereals and oilseed crops in 2006

I korta drag

Mycket låg spannmålsskörd 2006

Den totala spannmålsskörden för 2006 beräknas bli ca 4,4 miljoner ton vilket är ca 13 % lägre än förra årets skörd och 18 % lägre än den genomsnittliga skörden de senaste fem åren. För samtliga spannmålsgrödor fransett höstråg och höstkorn beräknas skörden bli betydligt lägre än 2005. Den lägre skörden är en följd både av att den odlade arealen minskat och lägre hektarskördar. Skörden per hektar beräknas bli betydligt lägre än normalt för samtliga grödor. Inte sedan 1992 har den totala skörden varit så låg som den beräknas bli 2006.

Skörden av oljeväxter beräknas bli högre än genomsnittet under de senaste fem åren och även högre än 2005. Sedan 2003 har arealerna som odlas med oljeväxter ökat kontinuerligt och 2006 är de mer än 50 % högre än 2003. Skörden per hektar beräknas bli något lägre än normalt för höstgrödorna och något högre än normalt för vårgrödorna.

Vädret för spannmålsodlingen har varit ogynnsamt i år. En kall vinter och sen vår, framför allt i södra Sverige, gjorde att vårbruket blev sent. I mellersta Sverige var dock vårbruket mer normalt. Den torra och varma sommaren påverkar också skördeutfallet negativt. Detta har framför allt drabbat södra och östra delarna av Sverige.

Prognoserna är gjorda utifrån en metod som utvecklats vid Jordbruksverket och som baseras på statistiska samband mellan tidigare års väderdata och skördar. I beräkningarna används även väderdata och odlade arealer för 2006. Metoden bygger på statistiska regressionsmodeller där skördarna för olika grödor beskrivs som funktioner av olika mått på väder. Beräkningarna har endast gjorts totalt för hela landet varför regionala uppgifter inte redovisas.

Prognoserna bygger på att årets väder från augusti och framåt är som under ett normalår. Skulle vädret från augusti och framåt avvika avsevärt från normalåret kan skillnaderna mellan prognoserna och de verkliga skördarna bli stora.

Anders Grönvall, 036 – 15 56 97
statistik@sjv.se

Statistiken har producerats av Statens Jordbruksverk, som ansvarar för officiell statistik inom området.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	3
Hektarskördar	3
Totalskördar	3
Fakta om statistiken	5
Detta omfattar statistiken	5
Så görs statistiken	5
Prognosmetod	5
Skördens beroende av vädret	5
Väderförhållandena 2006	5
Statistikens tillförlitlighet	6
Felkällor	6
Föregående års prognoser	7
Bra att veta	8
Elektronisk publicering	8
In English	9
Summary	9
Yield	9
Total production	9
List of terms	9

Statistiken med kommentarer

I detta Statistiska meddelande redovisas resultatet av skördeprognoser 2006 avseende spannmål och oljeväxter. Preliminär skördestatistik 2006 kommer att redovisas på riksnivå i november och på länsnivå i december 2006. Definitiva resultat kommer att redovisas under våren 2007.

Hektarskördar

Prognoser för hektarskördar år 2006 presenteras i tabell 1. Dessa jämförs med hektarskördarna 2005 och med genomsnittliga hektarskördar under de senaste fem åren enligt den definitiva skördestatistiken. Enligt prognoserna blir årets hektarskördar för spannmålsgrödorna mellan 4 % och 18 % lägre än 2005. Höstvetet förväntas få ca 15 % lägre skörd än 2005. Jämfört med de genomsnittliga hektarskördarna för de fem närmast föregående åren beräknas 2006 års hektarskördar för spannmålsgrödorna bli mellan 1 % och 18 % lägre.

Beträffande oljeväxter beräknas årets hektarskördar bli något lägre än 2005 års skördar för höstgrödorna, men högre än normalt för vårgörödorna. Under 2005 var hektarskörden av höstraps ovanligt hög men även jämfört med genomsnittet för de senaste fem åren beräknas hektarskördarna av höstraps bli något lägre under 2006.

Vädret för spannmålsodlingen har inte varit gynnsamt i år. En kall vinter och sen vår, framför allt i södra Sverige, gjorde att vårbruket blev sent. I mellersta Sverige var dock vårbruket mer normalt. Den torra och varma sommaren har också påverkat skördeutfallet negativt. Även detta har framför allt drabbat södra Sverige, men även de östra delarna.

Prognoserna bygger på att årets väder från augusti och framåt är som under ett normalår. Skulle vädret från augusti och framåt avvika avsevärt från normalåret kan skillnaderna mellan prognoserna och de verkliga skördarna bli stora.

Tabell 1. Hektarskörd, kg/ha

Gröda	Prognos 2006	Hektarskörd 2005	Genomsnitt 2001-2005
Höstvet	5 610	6 630	6 150
Vårvet	4 690	4 910	4 810
Höstråg	4 970	5 270	5 220
Höstkorn	5 260	5 800	5 300
Vårkorn	4 000	4 260	4 230
Havre	3 240	3 870	3 900
Rågvete	4 580	5 420	5 010
Blandsäd	2 830	3 450	3 460
Höstraps	2 840	3 230	3 110
Våraps	1 930	1 890	2 030
Höstrybs	1 810	1 880	1 760
Vårrys	1 550	1 370	1 490

Totalskördar

Prognosen av den totala skörden för respektive gröda beräknas genom att multiplicera den prognostiserade hektarskörden med den totala grödarealen för respektive gröda. De arealer som används är hämtade från Statens jordbruksverks administrativa stödregister i juni 2006. De i beräkningarna använda grödarealerna är de som redovisas i det statistiska meddelandet Jordbruksmarkens an-

vändning 2006, preliminära uppgifter (JO 10 SM0602) som publicerades den 22 juni. Detta innehåller gröduppgifter som lämnats av de jordbrukare som ansökt om arealersättning och har minst 0,3 hektar åkermark. De preliminära och definitiva skördeskattningarna för år 2006 kommer också att beräknas utifrån stödregistret, även om arealerna troligtvis kommer att ändras något då de blir definitiva.

Totalt beräknas spannmålsskörden bli ca 4,4 miljoner ton för år 2006 vilket är 13 % lägre än förra årets skörd och nästan 18 % lägre än genomsnittsskörden för de fem åren 2001 - 2005. Endast skörden av höstkorn och rågvete kommer upp i skördenivåer som är jämförbara med genomsnittet av de senaste 5 åren. Lägre hektarskörd är den generella förklaringen till den lägre totalskörden men de odlade arealerna har också minskat och då framför allt arealerna med vårkorn (se - JO 10 SM0502).

De senaste tre åren har arealerna med oljeväxter kontinuerligt ökat vilket gjort att totalskörden 2006 beräknas bli högre än genomsnittet för de senaste fem åren. Jämfört med 2004 och 2005 års rekordskördar beräknas årets skörd bli ännu högre till följd av framför allt större arealer.

Tabell 2. Hektarskörd, areal och total skörd år 2006

	Ha-skörd	Areal	Total skörd (tusen ton)		
	Prog. 2006 kg	Prel. 2006 ha	Prog. 2006	2005	Genom- snitt 5 år
Höstvete	5 610	323 248	1 814	1 957	2 030
Vårvete	4 690	43 893	206	290	250
Höstråg	4 970	23 919	119	112	134
Höstkorn	5 260	6 321	33	31	33
Vårkorn	4 000	309 194	1 238	1 562	1 618
Havre	3 240	209 414	679	746	984
Rågvete	4 580	56 917	260	271	218
Blandsäd	2 830	15 696	44	81	86
Summa spannmål		988 602	4 393	5 051	5 353
Höstraps	2 840	48 344	137	113	92
Vårrops	1 930	35 446	68	73	56
Höstrybs	1 810	1 264	2	3	2
Vårrys	1 550	6 036	9	10	14
Summa oljeväxter		91 090	217	198	164

Som ovan nämnts är årets spannmålsarealer betydligt lägre än tidigare år, vilket är en följd av förändringar av EU:s system för direktstöd, dvs. övergången från arealstöd till gårdsstöd. Man kan anta att de arealer som tagits ur bruk för spannmålsproduktionen i genomsnitt har lägre avkastning än de arealer som används. Därvid skulle de arealer som i år används för spannmålsproduktion i genomsnitt ha något högre avkastning än de arealer som använts tidigare år. Hänsyn till detta har inte kunnat tas i de redovisade prognoserna. Dock kan nämnas att effekten av detta är liten i förhållande till den övriga osäkerhet som finns i den använda prognosmetoden.

Fakta om statistiken

Detta omfattar statistiken

Årligen presenteras uppskattningar av skörden för de viktigare grödorna, uppskattningar som de senaste åren gjorts utifrån intervjuundersökningar efter att tidigare ha byggt på objektiva mätningar av skörden på olika provytor. Preliminära resultat från dessa intervjuundersökningar publiceras under nov/dec och definitiva resultat under våren nästkommande år.

Då det finns ett behov av skördeinformation som kan redovisas vid ett tidigare tillfälle, har Jordbruksverket utvecklat en prognosmetod för att uppskatta skörden av olika grödor utifrån väderdata och tidigare års skördar. Metoden bygger på statistiska regressionsmodeller där skördarna för olika grödor beskrivs som funktioner av olika mått på väder. Modellerna tar hänsyn till skörde- och väderdata från januari 1965 till och med sommaren 2006.

De grödor som skörden uppskattas för är: höstvet, vårvete, höstråg, höstkorn, vårkorn, havre, blandsäd, rågvete, höstraps, våraps, höstrybs och vårrys.

Så görs statistiken

Prognosmetod

Som underlag för prognoserna har skördedata på länsnivå (med nuvarande länsindelning omfattande 21 län) och väderdata från 11 väderstationer använts. Väderdata utgörs av månadsmedelvärden för medeldygnstemperaturen och månadsvärden för nederbörden för månaderna januari-oktober 1965-2004 och januari-juli 2005. För varje län och för varje gröda som odlas i någorlunda omfattning i respektive län tas en regressionsmodell fram som beskriver det statistiska sambandet mellan väderdata och hektarskörd. Dessa prognoser viktas sedan samman till en genomsnittlig hektarskörd för riket. Resultat presenteras enbart på riksnivå då prognoserna på länsnivå är alltför osäkra för att särskilt redovisas. Eftersom väderdata för månaderna augusti till oktober innevarande år inte finns tillgängliga vid prognostillfället antas att temperatur och nederbörd dessa månader blir ”normala”.

Skördens beroende av vädret

Det kan konstateras att sambandet mellan skörd och väder är komplext, kanske alltför komplext för att på ett någorlunda enkelt sätt kunna sammanfattas i matematiska modeller. Ett problem är att avgöra vilka vädervariabler som påverkar en viss gröda i ett visst län och hur detta samband är beskaffat. Dataanalyser visar att de vädervariabler som statistiskt sett har störst samband med skörden av höstsådda grödor är vädret i början på året (från januari till april) och då främst medeldygnstemperaturen. De variabler som förklarar variationer i avkastning av vårsådda grödor är framförallt temperaturen i april och juni. I Götaland förklaras skördevariationer dessutom av nederbördsmängden i april och juni månad medan både temperatur och nederbörd i augusti månad förklarar skördevariationer i Norrland.

Väderförhållandena 2006

Följande tabell visar hur nederbörden och temperaturen varit under 2006 jämfört med genomsnittet under de föregående 40 åren. För att få jämförbarhet mellan olika typer av väderdata beskrivs dessa i formen (v-m)/s där v är årets väderdata, m är medelvärde över de senaste 40 åren och s är standardavvikelsen. Värdet 0 betyder att variabeln i år är lika med genomsnittet under de senaste

te 40 åren. Plusvärden betyder att årets variabelvärde är större än normalt och minusvärden betyder på motsvarande sätt att årets variabelvärde är mindre än normalt.

För de 11 väderstationerna har väderutfallet varit som följer.

Tabell 3. Normerad skillnad mellan årets väderdata och genomsnittsdata under de föregående 40 åren

Station/väder- variabel							
Temperatur	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli
Malmö	-0,7	-0,2	-1,6	-0,2	0,2	1,1	2,6
Ullared	-1,0	-0,5	-2,8	-0,8	-0,3	0,2	1,5
Växjö	-0,7	-0,3	-2,0	-0,2	-0,1	1,0	2,2
Visby	-0,6	-0,1	-1,8	0,5	0,6	1,2	2,2
Skara	-0,6	-0,4	-2,5	0,2	0,4	0,9	2,1
Norrköping	-0,3	-0,2	-1,6	0,3	0,4	1,4	2,3
Örebro	-0,2	-0,2	-2,2	0,0	0,4	0,8	1,8
Uppsala	-0,1	0,0	-2,3	0,4	0,3	0,9	1,5
Söderhamn	0,4	0,2	-1,7	0,3	0,1	0,8	1,4
Sundsvall	0,6	0,5	-1,8	-0,1	0,2	0,7	0,7
Lycksele	0,5	-0,1	-1,9	0,4	0,7	0,5	1,0
Nederbörd	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli
Malmö	-1,4	1,1	-0,6	0,4	1,2	-1,1	-1,6
Ullared	-0,7	-0,1	0,6	2,6	1,0	-0,6	-0,7
Växjö	-1,4	0,0	0,1	1,7	0,7	-1,4	-1,1
Visby	-1,2	0,2	-0,1	0,4	0,5	-1,0	0,5
Skara	-1,1	0,1	0,4	0,5	0,2	-0,6	-0,1
Norrköping	-1,1	0,9	-0,4	0,2	0,4	-0,8	-0,3
Örebro	-1,0	0,2	-0,3	0,1	2,3	-0,5	-0,7
Uppsala	2,6	-0,8	0,4	-1,2	0,0	-0,5	-1,0
Söderhamn	-1,5	0,2	0,7	0,0	0,6	-0,8	-0,7
Sundsvall	0,3	0,5	0,7	1,1	0,7	-0,8	-1,2
Lycksele	-1,2	-0,5	-0,7	0,7	0,0	-0,8	-1,2

Året 2006 började med att vara kallare än normal i januari till mars för att i april till juli vara varmare än normal, framför allt i juni och juli. Nederbörden under vintern var relativt liten med vissa lokala undantag. Under våren (april-maj) var nederbörden generellt sätt högre än normalt i hela landet medan den varit lägre än normalt i juni och juli.

Statistikens tillförlitlighet

Felkällor

Precis som för de flesta andra prognoser finns det problem och källor för osäkerhet även i denna prognosmetod. Några av dessa är:

- ♦ De gjorda prognoserna bygger på verkliga uppgifter av väderdata fram till och med juli år 2006. För efterföljande månader har årets väderdata satts till normalvärden, vilket gör att prognoserna kan slå fel om årets väder i augusti och september skiljer sig markant från normalåret.
- ♦ Antalet väderstationer är betydligt färre än antalet län vilket gör att vädret vid vissa stationer får representera vädret i flera län. Naturligtvis kan detta påverka resultaten betydligt då förhållandena kan skilja sig åt både inom och mellan län. Samtidigt har vissa stationer lagts ner och vissa har tillkommit sedan 1965 vilket gör att alla tidsserier inte utgörs av data från en station utan har tagits fram utifrån olika stationer.

- ♦ Modellen med de vädervariabler som används, månadsmedelvärdet för medeldygnstemperaturen och månadsvärde för nederbörden, tar inte hänsyn till hur temperatur och nederbörd fördelar sig över månaden. Om exempelvis nederbörden kommit under en kort period en månad påverkar detta skörden annorlunda än om nederbörden varit jämnt utspridd över månaden.
- ♦ Metoden för de skördeuppskattningar som presenteras varje år och som ligger till grund för de studerade sambanden mellan skörd och väder som prognosmodellerna bygger på, har inte varit densamma under hela perioden. Tidigare baserades dessa skördeuppskattningar främst på provtagningar i fält medan de sedan 1998 baseras på telefonintervjuer. Som en följd av bytet av metod för skördeuppskattningar, från provtagning till intervjumetod, har hektarskörden fått en något annorlunda innebörd. När statistiken baserades på skörden från provtytor avsåg hektarskörden skörd per besädd area. När uppgifterna nu hämtas från lantbrukarna blir det mer fråga om en hektarskörd som avser skörd per bruttoareal av grödan. Det skulle i så fall ge en något lägre hektarskörd. De prognosmetoder som använts här blir något osäkrare om nivån på den faktiska skörden ändrats till följd av metodbyte.
- ♦ De arealer som används för spannmålsproduktionen 2006 torde ha något högre avkastning än de som använts tidigare år (se avsnittet Totalskördar). Hänsyn till detta har inte kunnat tas i beräkningarna.

Föregående års prognoser

För att belysa osäkerheten i skördeprognoserna redovisas i följande tabeller den procentuella skillnaden mellan publicerade prognoser och utfallet av de definitiva skördeskattningar.

Tabell 4. Skillnader i hektarskörd mellan tidigare års prognoser och utfall av skördeuppskattningar, %

Gröda	2001	2002	2003	2004	2005
Höstvete	1	2	14	5	-6
Vårvete	9	4	1	11	3
Höstråg	-7	0	3	-4	2
Höstkorn	-1	2	16	3	-4
Vårkorn	-2	0	-4	4	4
Havre	1	-4	-11	5	2
Rågvete	8	-9	4	-1	-8
Blandsäd	-4	-6	-10	-5	-2
Höstraps	-11	5	-4	-19	-13
Vårraps	-2	-13	-2	-15	2
Höstrybs	15	-3	18	-23	-10
Vårrybs	2	8	20	-3	12

Tabell 5. Skillnader i totalskörd mellan tidigare års prognoser och utfall av skördeuppskattningar, %

Gröda	2001	2002	2003	2004	2005
Höstvete	1	2	14	6	-5
Vårvete	7	4	15	12	4
Höstråg	-6	1	8	-3	3
Höstkorn	9	2	27	4	3
Vårkorn	-3	1	-3	5	7
Havre	3	-1	-10	8	8
Rågvete	10	-8	7	0	-6
Blandsäd	-24	-20	-18	-19	-25
Summa spannmål	0	1	3	6	1
Höstraps	-10	-4	-1	-17	-12
Vårraps	-5	-12	-2	-16	2
Höstrybs	36	-1	25	-19	-7
Vårrybs	-3	8	14	-2	11
Summa oljeväxter	-7	-5	0	-16	-6

För höstkorn, rågvete, blandsäd och höstrybs baseras inte prognoserna direkt på väderdata då skördeuppskattningar inte gjorts under en tillräckligt lång period. Prognoserna för dessa grödor baseras istället på vilka samband de har med andra grödor. Detta förklarar de något högre avvikelserna för just dessa grödor.

Prognosen för 2005 kom ganska nära den slutliga skörden av spannmål enligt de definitiva skördeuppskattningar, medan prognosen för oljeväxter var en underskattning på 6 %. För tidigare år har den totala skörden av spannmål i allmänhet varit relativt nära resultaten av skördeuppskattningarna. För oljeväxter har prognosen i allmänhet varit lägre än resultatet av skördeuppskattningarna.

Bra att veta

I november redovisas preliminära skörderesultat på riksnivå, med ett urval av ca 1 000 lantbrukare som undersökningsunderlag.

I början av december redovisas preliminär skörd av matpotatis och potatis för stärkelse.

Preliminär skörd av spannmål, örter och oljeväxter med redovisning på län, produktionsområden och riksnivå baserade på hela urvalet (drygt 4 000 lantbruk) redovisas i mitten av december.

Definitiva uppgifter om 2006 års grödarealer redovisas under 1:a kvartalet 2007.

Definitiva resultat från skördeundersökningar 2006 redovisas under 1:a kvartalet 2007.

Elektronisk publicering

Detta statistiska meddelande finns kostnadsfritt åtkomligt på Jordbruksverkets webbplats <http://www.sjv.se> under Statistik samt på SCB:s webbplats <http://www.scb.se> under Jord- och skogsbruk, fiske. De som kostnadsfritt önskar erhålla statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i pdf-format per e-post, kan anmäla detta till statistik@sjv.se.

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild Beskrivning av statistiken.

In English

Summary

This report provides forecasts for 2006 concerning the yields per hectare and total production of cereals and oilseed crops. The results are presented for all of Sweden.

Yield

According to the forecast the yields per hectare of cereals are expected to be between 4 % lower and 18 % lower than the yields for 2005. Compared to the average yields for the last five years the yield per hectare for the majority of cereals is expected to be up to 9 % lower.

For oilseed crops the forecasts of the yields per hectare are lower than the yield per hectare last year for winter rape but higher for other oilseed crops. Compared with the average yield for the last five years the yields are expected to be lower for rape and higher for turnip rape.

Total production

The forecast of the total production of cereals is 4,4 million tons for 2006, which is 13 % lower than for 2005 and 18 % lower than the average for the years 2001-2005. The reason for this lower production is that both the yield per hectare and the cultivated areas are much lower than usual.

The total production of oilseeds is expected to be almost 10 % higher than 2005 mainly because of more areas cultivated with oilseed. Compared to the average production for the last five years the production for 2006 is expected to be 32 % higher. During the last three years there has been a significantly increase in areas with oilseeds.

List of terms

Areal	Area
Blandsäd	Mixed grain
Genomsnitt	Average
Gröda	Crop
Havre	Oats
Hektarskörd	Yield per hectar
Höstkorn	Winter barley
Höstraps	Winter rape
Höstrybs	Winter turnip rape
Höstråg	Winter rye
Höstvete	Winter wheat
Normskörd	Standard yield
Oljeväxter	Oilseed crops
Prognos	Forecast
Rågvete	Triticale

Spannmål

Total skörd

Vårraps

Vårrybs

Vårvete

Cereals

Total production

Spring rape

Spring turnip rape

Spring Wheat